

Il-Ħaddiem

KEMM hija haġa iebsa nikbru u nixjiehu, u niftakru li stajna nkunu ta' faraq u għajnuma u ma konniex!

* * *

Imkasbra kif inhuma bil-ħmieġ li jhallu l-metalli; imtappna biż-żjut tal-makni, u biż-żejt li bih jiġi illustrat il-ġewż jew kawba; ġilda harxa u iebsa, ma donnux li dawk is-swaba' — li naraw ta' sikwit, fis-siġhat tax-xogħol imħaddma mal-martell u mal-lima — kienu xi darba qishom tax-xama': dwiefer imzejna b'dak ir-roża ċar li bih in-natura taf iżżejjen, bojod, indaf u roto b'ħal ta' dak li jgħaddi ħajtu fil-kamra ta' l-istudju mal-kotba u l-karti: din hija id il-ħaddiem.

Fid-dipartimenti kollha tax-xogħol: "fitting-shop", "gun-mounting", "shipwright", "coppersmiths", "pattermakers", "plumbers", "boiler makers", ħaddieda, mastrudaxxi u dipartimenti oħra, sibtha dejjem l-istess: harxa, iebsa, imkasbra.

Fil-ħanut tal-fitters rajt din l-id, torbot u tiċċentra fit-torn travi solidi ta' l-azzar tondi, jew kwadri, ta' 4 jew 5 piedi tul u 14-il pulzier dijametru, u minnhom fi 32 siġha toħroġ żewġ "crank-pins" u żewġ "eccentric-sheaves": xogħol li jitlob attenzjoni u preċiżjoni l-aktar partikulari; għax mohxon karta strazza inqas milli għandu jgħib il-qies, huwa biżżejjed biex dak ix-xogħol li sewa tant flus, żmien u enerġija jiġi skartat għat-tidwib; rajtha thott u twaqqaf mill-ġdid makni kbar — wara li jkunu ġew im-sewwija — li, meta narawhom mahtuta, tant huma l-bćejjeċ differenti, ma jitwemminx li jistgħu jerggħu jitwaqqfu.

Fil-"gun-mounting" dawn is-swaba' ħorox u iebsa jagħtuna xogħol ta' finezza u preċiżjoni partikulari. Mal-mastrudaxxi narawhom jonqxu u jintarsjaw fil-kawba, ġewż u njam ieħor disinji l-aktar dettaljati li għal ġmielhom, għall-ħila u sabar li jitolbu ma donnhomx magħmula minn id ta' bniedem: kull fejn iltaqjt ma' dawn l-idejn, ma stajtx ma nagħfashomx ma' tiegħi b'ammirazzjoni!

F'dawn il-ħwienet tas-sengħa, l-imrietel, il-limi u l-ġħodod l-oħra ma għandhomx mistrieħ f'idejn il-ħaddiem: l-inkwina ddoqq taħt dirgħajn il-ħaddied, bil-mod jew bil-qawwi, kif jitlob ix-xogħol li jkun isir fuqha: mindu jisbah sa ma jidlam, xi drabi lej l u nhar, ix-shafts iduru u mijiet ta' makni jaħdmu b'heffa tal-ġhaġeb.

FEJN TGHALLIMT INHOBBHOM

Mal-fitters, meta hdimt magħhom fuq bank wiehed, spalla ma' spalla; meta oħrajn stnerrew idejja, għax tilfu l-gmiel u thanmngu biż-żjut u l-ghodod, tghallimt inħobbhom. Tghallimt niddefendi l-haddiem, meta sew sew ftit passi 'l bogħod minni jien rajt haddejh jifaru bħall-qarsa tax-xama', fommu jibjad, għajnejh jitbexxqu, u bħal hnejja li marritilha l-ħaġra tan-nofs tonqsu s-saħħa u jaqa' taħt it-torn f'għadira demm li ħarġet minn idejh mingħajr is-swaba' li baqgħu fl-ingranagġ inkasbra biż-żejt, u li qabel marru għas-sengħa, anki huma kellhom roża d-dwiefer, kienu sbieħ, indaf qishom tax-xama'.

KWADRU IEHOR

Filghodu ta' kuljum ibakkar, johroġ knieni għax-xoġħol fil-ksieħ u fis-sried tax-xtiewi; xi drabi mhux miksi biżżejjed bi hwejjeġ li jħarsuh mix-xita u mill-bard. Jishar biex ilaħħaq mal-bżonnijiet tal-familja. Jasal id-dar fid-dlam; imma l-ewwel ħsieb tiegħu jara x'sar minn uliedu. Jekk sa dak il-hin ikunu għadhom fuq riglejhom iġħannaqhom, ibushom, iħaddanhom miegħu; mhux kuntent jekk ix-xi ħaġa ta' l-ikel li hemm għalih ma jaqsamhijex magħhom. Jekk dawn iż-żgħar tiegħu jkunu raqdu jersaq bla hoss lejn is-sodda tagħhom, jieqaf iħares lejhom rieqda, dak in-nagħas fond u he'u tat-tfal imħeddla bil-logħob, u ħielsa mit-taħbil tal-moħħ, iġenbilhom ix-xuxa li waqgħet imħabbla fuq mohhom, f'diżordni helu li tant jixraq ma' dak il-wieċ ċkejken, jitbaxxa jbushom, imbagħad imur jistrieħ kuntent li kulhadd f'saħħtu.

Narawh sfajjar, ħosbien u bla sabar fuq ix-xoġħol jekk id-dar ħalla warajh marid xi wiehed minnhom. Rajnieħ mimdud taħt il-bank tax-xoġħol, jew taħt is-sejjeħ għal siegħa fuq nofs inħar biex jistrieħ mix-xemx qalila tas-sajf li tkun ilha tisreġ fuqu mindu telgħet; imbagħad jerġa' għax-xoġħol sa ma tinzel: hekk l-għomor u l-ħajja.

L-AHHAR LI LTQAJT MIEGħU

Fis-swali ta' l-isptar fejn il-għajnejn jimtlew bid-dmugh, il-fomm bi kliem helu u ta' ħniena, iltqajt mal-haddiem darba oħra. Sfajjar u magħlub; is-swaba' ta' jdejh mhux aktar ħfief. wieqfa u sodi; imma mċajpra, kważi bla saħħa. Taħt il-gilda samra u mkemmxa jidher l-ghadam u l-vini jingħaddu.

Din l-id li ltqajt magħha għal tant snin fil-ħwienet tax-

xoghol imqabba mal-ghodda, mal-forġa u l-makni, rajtha bħal ta' skeletru, hierġa minn taħt il-lizar biex taqbad it-tazza tal-halib li l-infermiera ressqitilha; imbagħad terġa' taqa' fuq il-kutra bajda li kienet tiksi s-sodda. Xofftejn il-marid tbexxu biex iġhidu xi haġa, u ma felhux; imma għajnejh nofshom magħluqa u mheddla bit-toqoi tal-mewt donnhom riedu jgħidulna: għalex inti b'dan il-halib, u mhux uliedi biex jilqgħu l-aħħar nifs ta' hajti? Kemm huwa hlas zġhir għal 40 sena xogħol u tbatija, sodda fi sptar jew f'istitut ieħor tal-fqar!

Bejn il-hitan ta' dawn l-edificċji fejn hemm krib, dmugh u mewt, naraw fuq ponot riġlejha, li bilkemm donnha tmiss ma' l-art, tittajar minn sala għall-oħra, minn kuritur għall-ieħor, is-soru tal-karità biex fid-dwejjaq tal-mewt tfarraġ il-morda bil-hlewwa u t-tieba tagħha.

* * *

Imzejja b'sentimenti għolja ta' karità Nisranija, u mħabba disiinteressata lejn l-umanità mikduda b'kull xorta ta' mard, dawn l-aṅġli ta' l-art, iħallu l-faraġ ta' darhom, jirrinunzjaw għall-gid tad-dinja, iqiegħdu haġġithom il-ħin kollu fil-periklu biex imorru jduru bil-morda, jieħdu hsieb l-iltiema tal-fqajrin mingħajr ebda hlas ieħor, hlief, dak tas-Sema: għall-imħabba t'Alla!

U hekk li ma kienx għal dawn l-aṅġli ta' l-art, minn sala għal-oħra f'ringieli twal ta' sodod ma rajtx hlief fqar u haċċiem ma jgħaddu l-agonija tagħhom fl-akbar indifferenza ta' nies li la tgħallmet tagħder u anqas tħoss.

Is-swali ta' l-isptar jilqgħu l-aħħar nifs tagħhom 'il bogħod minn uliedhom. Jinzlu fi hdan l-art għall-mistrieħ ta' dejjem minsija minn dawk kollha li għalihom taw saħħithom. Il-qabar tagħhom huwa dak li hemm għal dawk li m'għandhomx qabar. Ebda id ma tiehu hsieb dawn l-oqbra; imma r-rebbiegħa zzejjinhom bi fjuri li kienu zrieragħ li r-rwiefen tax-xtiewi jwasslu sa fuqhom.

L-AHĦAR KWADRU

Rajna wlied il-haddiem. f'luttu strett, f'Jum il-Mejtin, iżuru l-oqbra, u jicqfu jpoġġu l-ward li kien f'idejhom fuq wieheħ li ma kien iġib minqux ebda isem; forsi kien dak li laqa' 'l missierhom, sakemm ġie mwarrab u mqiegħed band'oħra, fejn ma nis-tgħux insibuħ aktar, biex postu jieħdu ieħor li bħalu kien fqar.

* * *

Meta dil-ħajja,, li jiena persważ li ma rnexxilix inqiegħed fil-veri kwadri tagħha, ma tibqax inosservata minn dawk li sabu dejjem il-mejda mifruxa bl-aħjar xorb u ikel; li ma raw qatt xufftejn uliedhom koħol bil-ksieh, u ċ-ċkejna riġilhom imdemma bis-seqi, imtertra bi-bard għax ma għandhomx għata; sofor u bla ħajta demm f'wiċċhom għax f'dar missierhom sabu biss il-ħobż — jibdew jiem sbieħ għall-Istat u għall-Haddiem.

GIUS. BORG PANTALLARESCO P.L.
